

УДК 658:338

Глушко О. В.

кандидат економічних наук,
асистент кафедри обліку та аналізу,
Національний університет
«Львівська політехніка», Львів, Україна
oleh.v.hlushko@lpnu.ua

Гришова І. Ю.

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економічної теорії
та фінансово-економічної безпеки,
Одеська національна академія
харчових технологій, Одеса, Україна
rimmagrish@te.net.ua

Щербата М. Ю.

кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки і міжнародних
економічних відносин, Міжнародний
гуманітарний університет, Одеса, Україна
bamzya84@mail.ru

Визначення рівня економічної стійкості підприємств на основі показників ефективності

Анотація. Реалізовано прикладні аспекти комплексного оцінювання економічної стійкості вітчизняних машинобудівних підприємств. Проведено розрахунок одиничних показників, що характеризують фінансову складову економічної стійкості підприємств. Наведено аналітичні результати інтегрального оцінювання економічної стійкості з визначенням напрямів забезпечення ефективності функціонування конкретних машинобудівних підприємств.

Ключові слова: оцінювання; економічна стійкість; ефективність.

Oleh Hlushko

PhD (Economics), Assistant, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine
12 Bandera Str., Lviv, 79013, Ukraine

Inna Gryshova

D.Sc. (Economics), Professor, Odesa National Academy of Food Technologies, Odesa, Ukraine
112 Kanatna Str., Odesa, 65039, Ukraine

Maryna Shcherbata

PhD (Economics), Associate Professor, International Humanitarian University, Odesa, Ukraine
33 Fontanska Doroha Str., Odesa, 65009, Ukraine

Enterprises' economic sustainability assessment on the basis of performance indicators

Abstract. A permanent crisis is stimulated by the development oriented on economic sustainability of engineering enterprises. The article describes the practicalities related to calculation methods of engineering enterprises' economic stability with regard to complex changes in financial and integrated indicators. The economic stability assessment involves different techniques, methods and tools, in particular a single quantitative and qualitative indicators calculation, standardisation and aggregation of individual indicators within the economic stability components, construction of the indicator of the economic stability of enterprises and interpretation of the integrated indicator of economic stability. We have adapted analytical tools, in particular a variety of single indicators in the financial components of economic sustainability and calculated the integrated index for engineering enterprises. The data obtained for single indicators allowed us to identify the change of main financial indicators for the analysed period and contribute for identification the destabilizing factors' influence. A list of the economic stability components (financial, organisational, technological, marketing, logistic and innovational) has made it possible to calculate this category from a comprehensive perspective. The list of coefficients of each economic stability component and mathematically grounded methodology for indicators' standardisation ensured the objectivity and comparability of the assessment results. The assessment results relevant to the selected machine building companies have been determining the overall economic stability level. We have identified threats which may cause ineffectiveness of enterprises and analysed ways to ensure a high level of their efficiency and stability. The conclusions are focused on the inefficient functioning of the marketing and logistic components.

Keywords: Evaluation; Economic Stability; Effectiveness; Enterprises

JEL Classification: C13

Глушко О. В.

кандидат економічних наук, асистент кафедри учета и анализа,
Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна

Гришова І. Ю.

доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економічної теорії і фінансово-економічної
безпеки, Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, Україна

Щербата М. Ю.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки і міжнародних економічних відносин,
Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, Україна

Определение уровня экономической устойчивости предприятий на базе показателей эффективности

Аннотация. Реализованы прикладные аспекты комплексной оценки экономической устойчивости отечественных машиностроительных предприятий. Проведен расчет единичных показателей, характеризующих финансовую составляющую экономической устойчивости предприятий. Приведены аналитические результаты интегрального оценивания экономической устойчивости с определением направлений, которые обеспечивают эффективность функционирования конкретных машиностроительных предприятий.

Ключевые слова: оценивания; экономическая устойчивость; эффективность.

1. Постановка проблеми

В умовах динамічних змін економічного середовища актуалізується потреба в моніторингу рівня економічної стійкості підприємств. Кризова ситуація в галузі вітчизняного машинобудування є передумовою для визначення економічної стійкості з акцентом на забезпечення ефективного функціонування підприємств цієї сфери. Переважна більшість розрахункових економіко-математичних моделей оцінювання рівня економічної стійкості підприємств зорієнтовані на визначення рівня цієї економічної категорії з використанням виключно інтегрального показника. При цьому часто не враховується тенденційність зміни ряду фінансових показників, які не включені в систему інтегрального показника. Незважаючи на неможливість їх включення в агреговані складові інтегрального показника економічної стійкості, вагомість цих одиничних показників у комплексному представленні є важливою. Зазвичай такого типу аналітичну роботу не проводять через трудомістку процедуру та недооцінку потенціалу отриманих результатів.

Оцінювання динамічної категорії, якою є економічна стійкість, у статистичній не спроможне забезпечити чіткість розуміння ефективності економічних процесів, що впливають на тенденційність поведінки суб'єкта господарювання. Урахування в процесі забезпечення управління ринковим суб'єктом виключно результатів інтегрального оцінювання з інтерпретацією даних через шкалу звужує розуміння користувачами інформації сутності отриманих даних та унеможливує об'єктивне управління стійким розвитком та ефективне функціонування підприємства. Обмеженість аналітичних даних при забезпеченні ефективного управління економічною стійкістю підприємств спричиняє проблему прийняття необґрунтованих рішень і, як наслідок, провокує дестабілізуючі процеси в діяльності підприємства.

3. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Враховуючи актуальність тематики дослідження, науковцями було докладно описано як теоретичні, так і методичні аспекти оцінювання економічної стійкості підприємств. Зокрема І. Ю. Гришова та інші автори [1; 2; 3] визначають ряд положень щодо аналітичного представлення рівня багатокритеріальних економічних категорій й пропонують науково обґрунтовані підходи визначення економічної стійкості підприємств. При цьому у статті [4] чітко визначені проблемні аспекти оціночного та регуляційного характеру щодо соціально-економічної ефективності процесу управління машинобудівним підприємством, що кристалізувало необхідність прогресивного оціночного інструментарію визначення рівня економічної стійкості підприємств для потреб управління.

У контексті забезпечення економічної стійкості промислових підприємств В. А. Даниленко [5] зробив спробу адаптації ряду інструментальних засобів до умов ринкової невизначеності. О. М. Тридід [6] запропонував систему показників для визначення фінансової стійкості підприємств, яка об'ємно ідентифікує фінансові потоки і є прийнятною для застосування в інтегральному показнику економічної стійкості підприємства. У монографіях [7; 8] зроблені спроби формування різновекторних методичних підходів щодо оцінювання економічної стійкості (стабільності) саме промислових підприємств.

У науковій статті Е. І. Альтманом (Altman, 1968) [9] синтезовано положення щодо визначення фінансових показників та їхній прикладний потенціал, можливості використання дискримінантного аналізу та виділено особливості прогнозування банкрутства підприємств як корпоративної структури, що впливає на рівень економічної стійкості підприємств. У свою чергу М. Вагнер (Wagner, 2010) [10] переконує, що обліковий підхід до оцінювання економічної стійкості підприємств, що базується на доступності та ефективності ресурсів, себе не виправдовує і натомість пропонує використовувати підхід на базі екологічної інформації з виділенням ряду складових (ресурсів). Актуальність ролі фінансової нестабільності, неефективності та недосконалості фінансового ринку загалом у фор-

мування економічного зростання та забезпеченні економічної стійкості визначає М. І. Блейер (Blejer, 2006) [11]. При цьому він підтверджує необхідність більш детального використання фінансових показників у визначенні рівня економічної стійкості суб'єктів господарювання.

Суттєві як у кількісному, так і в якісному представленні наукові здобутки вітчизняних й зарубіжних вчених у сфері оцінювання економічної стійкості підприємств в повній мірі не вирішують проблему аналітичного представлення динамічних рядів одиничних та агрегованих показників формалізованого та неформалізованого характеру, які детально описують тенденційність змін економічної стійкості та базових її складових.

3. Мета статті полягає у розробці комплексного оціночного інструментарію, зорієнтованого на врахування динаміки змін економічної стійкості та формування передумов для ефективного управління підприємством.

4. Основні результати дослідження

Оцінювання багатокритеріальних економічних категорій є априорі різноформатним. Це зумовлено як необхідністю актуалізувати один із аспектів економічної категорії, так і пошуками більш ефективного оціночного інструментарію. Враховуючи актуальність дослідження економічної стійкості підприємств та її комплексність, ця категорія відзначається значною кількістю оціночних підходів. При цьому спільним для більшості з них залишається використання одиничних показників (у різній комбінації) у межах складових інтегрального показника економічної стійкості підприємств. Побудова комплексного економічного інструментарію не виводиться на передові позиції такого типу досліджень. На нашу думку, це необґрунтовано, адже перманентно акцентується увага науковців на системності економічної стійкості, зокрема це аргументовано стверджують Н. Ю. Подольча [4], В. Л. Іванов [5], Т. Ф. Косянчук [7] та інші. При цьому переважна більшість оціночних механізмів не відрізняється комплексністю чи системністю, а зорієнтовані на отримання кінцевих розрахункових даних чи то одиничного, чи то агрегованого характеру. Це створює необхідність побудови та практичного впровадження такого типу аналітичного інструментарію.

Ще одним важливим аспектом при оцінюванні рівня економічної стійкості підприємств, зокрема і машинобудівних, є розрахунок динамічних змін визначених показників та адекватна їх інтерпретація. Позиціонування процесу оцінювання в динаміці визначається Ж. Гаспаром (Gaspar, 2014) та іншими науковцями у статті [12] як одне з ключових положень спрямованих на об'єктивізацію механізму визначення рівня економічної стійкості підприємств. Необхідність практичного впровадження комплексного економічного інструментарію оцінювання з урахуванням динаміки зміни показників було реалізовано на основі адаптованого підходу оцінки економічної стійкості підприємств [13, 283].

У відповідності до визначеного у статті [13] підходу пропонується побудувати аналітичний баланс, але більш ефективним, на наш погляд, буде розрахунок одиничних фінансових показників, що індукують зміни фінансової складової економічної стійкості машинобудівних підприємств. Для аналітичних процедур використовувалася публічна фінансова звітність машинобудівних підприємств, зокрема ВАТ «Зміна», ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод», ПрАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод» та ПАТ «Тернопільський радіозавод Орion» (Таблиця 1, Таблиця 2).

Враховуючи той факт, що всі розраховані показники є стимуляторами, зростання показника визначається як позитивна тенденція. Доцільно більш детально проаналізувати зміну фінансових показників у розрізі запропонованих складових. Загальна тенденція показників ліквідності є низхідна по всіх трьох коефіцієнтах і по всіх чотирьох проаналізованих машинобудівних підприємствах, що свідчить про тотальне зменшення можливості підприємств своєчасно розраховуватись за власними зобов'язаннями. Це підтверджують і показники платоспроможності, які, у переважній більшості, також показують негативну тен-

Таб 1: Дані про абсолютні відхилення основних фінансових показників ВАТ «Зміна» та ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод» за 2009-2013 роки
 Tab. 1: Data on absolute deviations of key financial indicators of JSC «Zmina» and PJSC «Lviv Locomotive Repair Plant» for 2009-2013

Показники	Абсолютне відхилення							
	ВАТ «Зміна»				ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод»			
	2010/ 2009	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2010/ 2009	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012
Ліквідності:								
1. Коефіцієнт покриття	-5,72	-0,05	1,16	-0,87	-0,13	-0,19	-0,29	-0,03
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	-1,65	-0,13	0,21	-0,36	-0,21	-0,25	0,25	0,17
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-1,01	-0,30	-0,43	0,21	0,23	-0,16	-0,09	0,03
Платоспроможності:								
4. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,10	-0,22	0,16	-0,10	-0,04	-0,06	-0,14	-0,02
5. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,09	0,06	0,06	0,05	0,05	-0,02	-0,02	0,01
Фінансової незалежності:								
6. Коефіцієнт автономії	-0,19	-0,03	0,09	-0,09	-0,05	0,02	-0,11	-0,03
7. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,19	0,03	-0,09	0,09	0,05	-0,02	0,11	0,03
Рентабельності:								
8. Коефіцієнт рентабельності активів	0,02	-0,02	0,01	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
9. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,02	-0,02	0,01	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
10. Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,10	-0,11	0,04	0,01	0,02	0,22	-0,22	0,00
11. Коефіцієнт рентабельності продукції	-0,35	0,05	-0,06	0,01	-0,07	0,03	-0,04	-0,01
Ділової активності:								
12. Коефіцієнт оборотності активів	0,43	-0,18	0,11	0,00	0,45	-1,02	1,11	-0,10
13. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-5,67	-2,51	0,74	-0,02	1,27	-6,38	4,03	-0,83
14. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,03	-4,61	-0,46	-0,10	1,21	-3,86	2,28	-1,21
15. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	0,56	-0,12	-0,11	-0,10	-0,55	0,20	0,07	-0,40
16. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	0,08	-0,02	0,02	0,01	0,05	-0,11	0,15	-0,11

Джерело: Сформовано авторами на основі публічної фінансової звітності
 Source: Compiled by the authors using Public financial reports

денцію. Винятком можна вважати лише результати коефіцієнта маневреності власного капіталу для ВАТ «Зміна», який за весь аналізований період зростає. Така ситуація спричинена швидкими темпами нарощування оборотних активів, порівняно із поточними зобов'язаннями. Як наслідок чистий оборотний капітал підприємства зріс.

Показники фінансової незалежності не відрізняються конкретною тенденційністю. Крім цього, в період

2009-2010 рр. для всіх аналізованих машинобудівних підприємств знизився коефіцієнт автономії, що свідчить про збільшення залежності підприємств від залученого капіталу.

Основна характеристика щодо показників рентабельності для трьох із чотирьох підприємств (за винятком ПАТ «Тернопільський радіозавод Оріон») це відсутність волатильності й тенденція до несуттєвого зростання. У ПАТ

Таб 2: Дані про абсолютні відхилення основних фінансових показників ПрАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод» та ПАТ «Тернопільський радіозавод Оріон» за 2009-2013 роки
 Tab. 2: Data on absolute deviations of key financial indicators of PJSC «Ivano-Frankivsk Locomotive Repair Plant» and PSC «Ternopil Radio Plant Orion» for 2009-2013

Показники	Абсолютне відхилення							
	ПрАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод»				ПАТ «Тернопільський радіозавод Оріон»			
	2010/ 2009	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2010/ 2009	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012
Ліквідності:								
1. Коефіцієнт покриття	-0,11	0,15	0,24	-0,07	-2,06	-0,42	0,07	-0,15
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,00	0,14	0,24	-0,31	-0,90	-0,13	-0,02	-0,14
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-0,02	-0,05	-0,02	-0,01	0,01	-0,06	0,02	0,01
Платоспроможності:								
4. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,05	0,06	0,07	-0,02	-0,19	-0,08	0,02	-0,04
5. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,00	0,02	0,03	0,00	-0,03	0,04	0,01	-0,06
Фінансової незалежності:								
6. Коефіцієнт автономії	-0,05	0,04	0,05	-0,02	-0,08	-0,08	0,00	0,01
7. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,05	-0,04	-0,05	0,02	0,08	0,08	0,00	-0,01
Рентабельності:								
8. Коефіцієнт рентабельності активів	0,00	0,02	-0,01	0,00	-0,01	0,02	0,00	-0,03
9. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,00	0,02	-0,02	0,00	-0,01	0,02	0,00	-0,03
10. Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,00	0,05	-0,02	0,00	-0,09	0,15	0,00	-0,20
11. Коефіцієнт рентабельності продукції	0,03	-0,06	0,03	0,00	-0,66	0,77	-0,49	-0,49
Ділової активності:								
12. Коефіцієнт оборотності активів	-0,10	-0,03	-0,38	0,00	-0,21	0,11	0,29	-0,38
13. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-1,90	0,56	0,16	0,68	-4,15	-0,72	1,32	-1,81
14. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	-0,89	-0,28	-0,69	0,07	-1,51	0,47	0,89	-1,17
15. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	-0,27	-0,01	0,39	0,18	0,19	0,00	-0,14	0,16
16. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	-0,01	0,00	-0,09	0,00	-0,05	0,02	0,06	-0,07

Джерело: Сформовано авторами на основі публічної фінансової звітності
 Source: Compiled by the authors using Public financial reports

«Тернопільський радіозавод Оріон» загальна тенденція із незначними поправками справджується стосовно коефіцієнтів рентабельності активів та власного капіталу, а рентабельність діяльності та, в першу чергу коефіцієнти рентабельності продукції мають суттєвий діапазон зміни показника та відрізняються тенденцією до зниження.

Показники ділової активності є найбільш волатильними, а їх результати, залежно від періоду, можуть бути діаметрально протилежними, що свідчить про високу динаміку зміни обсягу активів, дебіторської та кредиторської заборгованості. Такі результати свідчать також про гнучкість реалізованої політики підприємств, в першу чергу у виробничому аспекті та можливість її адаптації до конкретних екзогенних викликів.

Одиничні фінансові показники дозволили виявити ряд тенденцій, але суцільну картину щодо рівня економічної стійкості конкретних машинобудівних підприємств можна отримати за рахунок використання агрегованих показників. Враховуючи багатofакторність економічної стійкості як оцінчого об'єкта, необхідно виділити його складові. Ми вважаємо за доцільне в основу поділу економічної стійкості на складові покласти позиціонування цієї категорії із статті [13, 285] із модифікацією та розрахувати у відповідності до цього показники, які будуть стандартизовані

шляхом ділення на найкраще значення із ряду по кожному показнику та збалансовані у відповідності із показниками вагомості, що визначені практиками та науковцями шляхом експертного оцінювання у форматі анкетування та експедиційного опитування. Отримані результати представлені у Таблиці 3.

На основі розрахованих агрегованих складових економічної стійкості можна стверджувати, що найвищі результати спостерігаються у фінансовій та організаційно-кадровій складових, дещо нижчими є показники інноваційної та техніко-технологічної складових, а суттєво нестабільною є складова маркетингово-логістичного фактору. Внаслідок зрівноваження складових економічної стійкості ми отримали інтегральний показник. Тенденція зміни цього показника є такою: у період з 2009 р. по 2011 р. відбувалося зростання

інтегрального рівня економічної стійкості, а в 2012 та 2013 рр. чітко видно спад цього рівня. При цьому, використовуючи шкалу Харінгтона для інтерпретації інтегрального рівня економічної стійкості машинобудівних підприємств, було встановлено, що лише в 2009 р. як ПрАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод», так і ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод» мають середній рівень економічної стійкості в межах 0,36-0,64,

Таб 3: Показники складових економічної стійкості ПрАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод» за 2009-2013 роки. Збалансовані показники фінансової стійкості
Tab. 3: Indicators of economic sustainability components of PJSC «Ivano-Frankivsk Locomotive Repair Plant» for 2009-2013. Balanced indicators of financial sustainability

Показники складових економічної стійкості / у межах інтегрального показника (ІП)	Вагомість показників	Стандартизовані та збалансовані показники за роки									
		ПрАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод»					ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод»				
		2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття)	0,2	0,17	0,16	0,18	0,2	0,19	0,2	0,19	0,17	0,14	0,13
Коефіцієнт співвідношення власного та позикового капіталу	0,2	0,17	0,14	0,16	0,2	0,18	0,2	0,14	0,11	0,07	0,06
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,14	0,14	0,13	0,13	0,09	0,09	0,08	0,13	0,16	0,14	0,13
Коефіцієнт чистої рентабельності активів	0,15	0,01	0,01	0,15	0,06	0,06	0	0,12	0,15	0,14	0,11
Коефіцієнт чистої рентабельності власного капіталу	0,15	0,01	0,01	0,15	0,06	0,06	0	0,12	0,15	0,15	0,13
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,16	0,13	0,14	0,15	0,16	0,16	0,13	0,16	0,15	0,13	0,14
Фінансова стійкість підприємства / у межах ІП	1/0,3	0,64/0,19	0,59/0,18	0,91/0,27	0,77/0,23	0,75/0,22	0,61/0,18	0,85/0,26	0,88/0,26	0,76/0,23	0,7/0,21
Рівень освіти персоналу	0,2	0,17	0,17	0,17	0,09	0,2	0,11	0,15	0,15	0,2	0,2
Рівень кваліфікації персоналу	0,1	0,09	0,08	0,08	0,05	0,1	0,07	0,08	0,08	0,1	0,1
Стаж персоналу	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,14	0,17	0,2	0,2	0,2	0,2
Коефіцієнт співвідношення прийнятих на роботу та звільнених працівників	0,15	0,13	0,15	0,15	0,13	0,13	0,12	0,14	0,15	0,14	0,14
Результативність управлінського персоналу	0,35	0,02	0,02	0,35	0,12	0,01	0,01	0,35	0,35	0,33	0,28
Організаційно-кадрова стійкість / у межах ІП	1/0,2	0,61/0,12	0,63/0,13	0,95/0,19	0,48/0,1	0,58/0,12	0,47/0,09	0,92/0,18	0,92/0,18	0,97/0,19	0,92/0,18
Стійкість освоєння нової продукції	0,15	0,14	0,14	0,14	0,15	0,14	0,14	0,15	0,14	0,15	0,15
Норма прибутку (чиста рентабельність виробництва)	0,35	0,35	0,33	0,33	0,23	0,22	0,16	0,26	0,34	0,35	0,11
Коефіцієнт оновлення	0,15	0,03	0,12	0,15	0,06	0	0,03	0,05	0	0,15	0,02
Коефіцієнт чистої рентабельності продукції	0,35	0,15	0,35	-0,1	0,1	0,1	0,35	0,01	0,13	-0	-0,1
Техніко-технологічна стійкість / у межах ІП	1/0,15	0,66/0,1	0,94/0,14	0,53/0,08	0,54/0,08	0,46/0,07	0,67/0,1	0,46/0,07	0,62/0,09	0,61/0,09	0,19/0,03
Коефіцієнт чистої рентабельності продажів	0,4	0,03	0,03	0,4	0,24	0,24	0	0,04	0,04	0,04	0,04
Коефіцієнт рентабельності маркетингових витрат	0,25	0,02	0,02	0,25	0,12	0,01	0	0,21	0,19	0,25	0,21
Частка чистого прибутку отриманого від постійних клієнтів	0,2	0,11	0,1	0,01	0,02	0,2	0,2	0	0	0	0
Тривалість контрактів, умови контрактів та інше	0,15	0,09	0,09	0,15	0,11	0,09	0,12	0,15	0,14	0,15	0,15
Маркетингово-логістична стійкість / у межах ІП	1/0,15	0,25/0,04	0,25/0,04	0,81/0,12	0,49/0,07	0,55/0,08	0,33/0,05	0,4/0,06	0,38/0,06	0,44/0,07	0,39/0,06
Частка нематеріальних активів	0,6	0,57	0,55	0,59	0,59	0,6	0,6	0,53	0,59	0,57	0,52
Рівень інноваційного потенціалу працівників підприємства	0,2	0	0,2	0,15	0,1	0,05	0,1	0	0,1	0,1	0,2
Коефіцієнт винахідливості	0,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Рівень новизни інноваційного продукту, рівень автоматизації виробництва та управління	0,1	0	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04	0,06	0,1
Інноваційна стійкість / у межах ІП	1/0,2	0,57/0,11	0,77/0,15	0,76/0,15	0,71/0,14	0,67/0,13	0,72/0,14	0,55/0,11	0,73/0,15	0,73/0,15	0,82/0,16
Інтегральний показник економічної стійкості	-/1	0,56	0,64	0,82	0,62	0,63	0,57	0,68	0,74	0,72	0,65

Джерело: Сформовано авторами на основі публічної фінансової звітності
Source: Compiled by the authors using Public financial reports

а також у 2012 та 2013 рр. ПрАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод» продемонстрував рівень економічної стійкості, який лише на 0,02 і 0,01 пункти нижчий високого рівня. Низькі показники економічної стійкості машинобудівних підприємств у 2009 р., на нашу думку, були спричинені світовою фінансовою кризою, а спад показників, починаючи із 2012 р., свідчить про передкризовий стан галузі.

5. Висновки

Оцінювання економічної стійкості машинобудівних підприємств, реалізоване на основі врахування динаміки змін одиничних фінансових та агрегованих показників й інтегрального показника, дозволило комплексно інтерпретувати рівень аналізованої категорії. За результатами одиничних фінансових показників чітко видно негативну тенденцію в кожній із складових. Цю тенденцію підтвер-

дили й агреговані показники, й інтегральний показник економічної стійкості машинобудівних підприємств. Таким чином, проведені розрахунки визначили, що найнижчий рівень економічної стійкості був зафіксований у 2009 році. При цьому до 2011 р. рівень економічної стійкості зростає, після чого відбувся спад цього рівня. Було встановлено, що ефективність функціонування підприємств може бути підвищена за рахунок складових, що продемонстрували найнижчий рівень стійкості, зокрема маркетингово-логістичної. Більш об'єктивно оцінити рівень економічної стійкості та визначити вектор забезпечення ефективного функціонування машинобудівного підприємства можна за рахунок розробки нормативних чи еталонних значень одиничних кількісних і якісних показників, що і буде покладено в основу подальших розвідок у цьому науковому напрямку.

Література

- Gryshova I. Ukraine's positions in international ratings evaluation as a factor of its competitiveness/ I. Gryshova, I. Kriukova, O. Mitiay // *Економічний часопис-XXI*. – 2015. – № 5-6. – С. 24–27.
- Гришова І. Ю. Аналітичне забезпечення економічного розвитку підприємств з позицій інвестиційної привабливості / І. Ю. Гришова, С. С. Стоянова-Коваль // *Проблеми і перспективи економіки та управління : науковий журнал / Черніг. нац. технол. ун-т. – Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т, 2015. – № 2. – С. 195-204.*
- Гришова І. Ю. Социально-экономическое развитие предприятий в контексте решения экономических конфликтов./ И. Ю. Гришова, Л. Е. Лебедь // *Актуальные проблемы экономики и управления*, 2015. – №2. – С.33-37.
- Подольчак Н. Ю. Проблеми оцінювання та регулювання соціально-економічної ефективності систем менеджменту машинобудівних підприємств : [монографія] / Н. Ю. Подольчак. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 340 с.
- Даниленко В. А. Економічна стійкість промислових підприємств в умовах ринкової невизначеності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності) / В. А. Даниленко ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2012. – 20 с.
- Тридід О. М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства : [монографія] / О. М. Тридід, К. В. Орехова. – К. : Національний банк України Університет банківської справи, 2010. – 143 с.
- Косянчук Т. Ф. Комплексне оцінювання економічної стабільності промислових підприємств : [монографія] / Т. Ф. Косянчук, Любченко Н. Л. – Хмельницький : Хмельницький національний університет, 2011. – 218 с.
- Ячменьова В. М. Ідентифікація стійкості діяльності промислових підприємств : [монографія] / В. М. Ячменьова. – Сімферополь : ДОЛЯ, 2007. – 384 с.
- Altman E. I. Financial Ratio, Discriminate Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy / E. I. Altman // *Journal of Finance*. – 1968. – No 4. – P. 589–609.
- Wagner M. The role of corporate sustainability performance for economic performance: A firm-level analysis of moderation effects / M. Wagner // *Ecological Economics*. – 2010. – No 69 (7). – P. 1553–1560.
- Blejer M. I. Economic growth and the stability and efficiency of the financial sector / M. I. Blejer // *Journal of Banking and Finance*. – 2006. – No 30(12). – P. 3429–3432.
- Gaspar J. Economic growth and multiple equilibria: A critical note / J. Gaspar, P. B. Vasconcelos, O. Afonso // *Economic Modelling*. – 2014. – No 36. – P. 157–160.
- Глушко О. В. Методичні основи оцінювання економічної стійкості підприємств / О. В. Глушко // *Економічний аналіз: збірник наукових праць Тернопільського національного економічного університету*. – 2013. – Том 13. – С. 281–287.

Стаття надійшла до редакції 3.11.2015

References

- Gryshova, I., Kriukova, I., & Mitiay, O. (2015). Ukraine's positions in international ratings evaluation as a factor of its competitiveness *Economic Annals-XXI* (*Economic Annals-XXI*), 5-6, 24–27. Retrieved from http://soskin.info/en/ea/2015/5-6/contents_6.html
- Gryshova, I. Yu., & Stoyanova-Koval, S. S. (2015). Analytical support of economic development of enterprises from the standpoint of investment attractiveness. *Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnya (Problems and prospects of economics and management)*, 2, 195-204 (in Ukr.).
- Gryshova, I. Yu., & Lebed, L. E. (2015). Socio-economic development of enterprises in the context of solving economic conflicts. *Aktualni problemy ekonomiky i upravlinnya (Actual Problems of Economics and management)*, 2, 33-37 (in Rus.).
- Podolchak, N. Yu. (2010). *Problems of assessment and management of socio-economic efficiency of management systems of machine building enterprises*. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniky (in Ukr.).
- Danylenko, V. A. (2012). *Economic stability of industrial enterprises in market uncertainty conditions*. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka (in Ukr.).
- Trydid, O. M., & Oryekhova, K. V. (2010). *Assessment of financial stability of enterprise*. Kyiv: University of Banking of the National Bank of Ukraine (in Ukr.).
- Kosyanchuk, T. F., & Lyubchenko, N. L. (2011) *A comprehensive assessment of economic stability of industrial enterprises*. Khmelnytsky: Khmelnytsky National University (in Ukr.).
- Yachmenova, V. M. (2007). *Identification of the stability of industrial activities*. Simferopol: DOLYA (in Ukr.).
- Altman, E. I. (1968). Financial Ratio, Discriminate Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *Journal of Finance*, 4, 589-609.
- Wagner, M. (2010). The role of corporate sustainability performance for economic performance: A firm-level analysis of moderation effects. *Ecological Economics*, 69(7), 1553-1560.
- Blejer, M. I. (2006). Economic growth and the stability and efficiency of the financial sector. *Journal of Banking and Finance*, 30(12), 3429-3432. doi:10.1016/j.jbankfin.2006.06.001
- Gaspar, J., Vasconcelos, P. B., & Afonso, O. (2014). Economic growth and multiple equilibria: A critical note. *Economic Modelling*, 36, 157-160. doi:10.1016/j.econmod.2013.09.037
- Hlushko, O. V. (2013). Methodical bases of evaluation the economic sustainability of the enterprise. *Ekonomichnyi analiz (Economic analysis)*, 13, 281-287 (in Ukr.).

Received 3.11.2015

Шановні колеги!
Публікація статей у науковому журналі
«Економічний часопис-XXI» – це вихід у міжнародний
науковий простір і перспектива
Вашого кар'єрного росту!
<http://soskin.info/ea/>